QORTI ~IVILI, PRIM'AWLA

Im]allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-{img]a 30 ta' Marzu 2001

Numru 9

~itazzjoni 825/1997

Avukat Dr Louis Galea

versus

Frans Ghirxi b]ala editur tal-[urnal *L-Orizzont*, u John Agius, [urnalista ta' l-istess [urnal.

Din hija kaw\a dwal libell famu\.

I`-`itazzjoni tg]id illi fl-ewwel fa``ata tal-]ar[a tal-[urnal *L-Orizzont* ta' nhar it-Tlieta 15 t'April 1997 deher artikolu bl-isem **Hsibt li l-Ma]fra ta' Queiroz kienet Parti mir-Riforma tal-}abs — l-*ex*-Ministru Louis Galea**. F'dan l-artikolu [ew attribwiti lill-attur fatti determinati li huma foloz u jikxfuh g]ar-ridikolu u g]ad-disprezz tal-pubbliku u jag]mlu]sara lill-fama tieg]u.

Il-konvenuti huma l-editur u l-[urnalista li kellhom x'jaqsmu mal-pubblikazzjoni ta' l-artikolu, u l-attur, b]ala l-parti li saritilha l-malafama u l-]sara, g]andu jedd g]ad-danni ta]t l-art. 28 tal-Li[i ta' l-Istampa, Kap. 248 tal-Li[ijiet ta' Malta.

L-attur g]alhekk feta] din il-kaw\a u qieg]ed jitlob illi l-qorti:

1. tg]id illi l-pubblikazzjoni fuq imsemmija hija libellu\a g]all-attur u tesponih g]ad-disprezz u r-ridikolu tal-pubbliku; u

2. tikkundanna lill-konvenuti j]allsu lill-attur b]ala danni dik is-somma li tg]id il-qorti, sa mhux aktar minn]amest elef lira (Lm5,000), kif irid l-art. 28 tal-Kap. 248.

Talbu wkoll l-img]ax u l-ispejje\.

Il-konvenuti ressqu dawn l-e``ezzjonijiet:

1. dan ma kienx ka\ ta' in[urja i\da ta' *law report* \baljat li dwaru kienet saret kaw\a fl-ismijiet **Re[istratur tal-Qorti *versus* John Agius** (`itaz. nru 1189/97);

2. din il-kaw\a g]alhekk g]andha tinstema' quddiem l-im]allef li sema' l-kaw\a l-o]ra; fil-fatt il-kaw\a n[iebet quddiem l-im]allef li qed jag]ti din is-sentenza u li kien ukoll sema' u fid-29 ta' Mejju 1998 qata' l-kaw\a msemmija fl-ewwel e``ezzjoni;

3. hekk kif saru jafu bl-i\ball l-konvenuti mill-ewwel irriprodu`ew ix-xiehda s]i]a mog]tija mill-attur; u

4. l-konvenut Frans Ghirxi qag]ad fuq ir-rapport imwassal lilu mir-*reporter* tieg]u, u g]alhekk ma jistax jing]ad li kellu *animus iniuriandi*.

Il-fatti ta' dan il-ka\ [raw hekk: l-attur kien imsejja] b]ala xhud fil-kaw\a fl-ismijiet **Dr Joseph Fenech *versus* Louis Cauchi *et*** (`itaz. 1555/94) u kien ta x-xiehda tieg]u fl-14 t'April 1997. Fix-xiehda tieg]u l-attur semma *memorandum* li kien wasallu ming]and il-President tar-Repubblika dwar il-pro`edura fil-ka\ ta' petizzjonijiet li jsiru lill-President tar-Repubblika g]al ma]fra.

Dwar dan il-*memorandum* l-attur kien qal hekk *inter alia*:

> Minnu li l-*memorandum* isemmi wkoll in partikolari u spe`ifikament il-ka\ ta' Francesco Assis Queiroz, però g]andi ng]id li dwar dan il-ka\ partikolari ma g]amilt xejn. G]andi ng]id li g]ar-rigward tal-ka\ partikolari ta' Queiroz jiena ma g]amilt ebda reazzjoni; jiena ]adtha li din kienet referenza *en passant* fil-*memorandum*, u li ikkon`entrajt dwar li nie]u pariri mill-uffi`jali tieg]i g]ar-rigward tal-*memorandum* fit-totalità tieg]u.
>
> ... ...
>
> G]andi ng]id illi jiena kont]adt ukoll dan il-*memorandum* fil-kontest ta' varji riformi li kienu saru u li kienu g]adhom qed isiru fil-]abs.

Xehed ukoll dwar dak li kien qed isir fil-]abs min]abba problema ta' mard li jittie]ed, u qal li kienu saru *tests* fuq xi pri[unieri u li dawk li kienu morda kienu jin\ammu mifrudin mill-pri[unieri l-o]ra.

Fil-]ar[a tal-g]ada, 15 t'April 1997, ta' *L-Orizzont*, din ix-xiehda ta' l-attur issemmiet fl-ewwel pa[na f'artikolu bl-isem "**}SIBT LI L-MA}FRA TA' QUEIROZ KIENET PARTI MIR-RIFORMA FIL-}ABS — L-*ex*-Ministru Louis Galea**". L-artikolu jibda billi jqieg]ed f']alq l-attur dan il-kliem:

> "Jien kont tal-fehma li l-*memorandum* li r`evejt ming]and il-President ta' Malta dwar il-ma]fra tal-Bra\iljan Francesco de Assis Queiroz kienet parti mir-riforma li kienet qed issir fil-]abs. Kien g]alhekk li l-*memorandum* ma irreferejtu lil]add.

L-artikolu jkompli jg]id illi meta l-attur ir`ieva l-*memorandum* kienet inbdiet]idma bilaterali biex jara kienx hemm pri[unieri maltin fil-Bra\il u ssir bidla bejniethom, u li dan sar ming]ajr ma l-attur, qabel, qal lill-ministri tal-Kabinett x'kien qed ji[ri.

Billi hu ma kienx xehed dak li n[ieb fuq il-[urnal b]ala rapport fuq ix-xiehda tieg]u, l-attur dak in-nhar stess]are[stqarrija g]all-istampa u g]ax-xandir biex juri fejn ir-rapport kien]a\in. Il-konvenuti, malli raw li kienu g]amlu rapport]a\in, [abu fuq il-gazzetta x-xiehda s]i]a li kien ta l-attur biex hekk inaqqsu l-]sara li kienet saret lill-attur.

Fil-fatt il-konvenuti ma humiex qeg]din ji`]du li r-rapport tag]hom kien \baljat.

Naturalment, il-fatt biss li r-rapport kien \baljat ma jfissirx bilfors li kien jag]ti malafama lill-attur. Fil-ka\ tallum, i\da, ir-rapport jag]ti lil min jaqrah x'jifhem li kien hemm xi *mismanagement* u nuqqas ta' komunikazzjoni min-na]a ta' l-attur li wasslet biex ing]atat ma]fra lil pri[unier barrani. Barra minn hekk, meta tg]id li l-attur g]amel \ball hekk banali li]aseb illi ma]fra lill-pri[unier partikolari kienet parti minn riforma [enerali tal-]abs tkun qieg]ed to]loq is-suspett illi ma kien \ball xejn i\da kien hemm xi g]anijiet ulterjuri mistura. Dan jag]mel il-malafama aktar serja, aktar u aktar meta tqis li l-kliem tqieg]ed f']alq l-attur stess u mhux b]ala kumment ta' min kiteb l-artikolu.

Huwa wkoll, i\da, relevanti l-fatt illi, hekk kif saru jafu li kienu g]amlu rapport]a\in, il-konvenuti mill-ewwel]adu passi biex jistqarru l-i\ball tag]hom u biex il-]sara ma tkomplix tinxtered.

G]al dawn ir-ra[unijiet, u wara li qieset il-fatturi kollha mi[juba hawn fuq, il-qorti tillikwida d-danni li g]andu jag]mel tajjeb g]alihom il-konvenut Frans Ghirxi fis-somma ta' mitt lira (Lm100), u dawk li g]andu jag]mel tajjeb g]alihom il-konvenut John Agius fis-somma ta' erba' mitt lira (Lm400).

Il-qorti g]alhekk taqta' l-kaw\a billi, wara li tg]id illi l-pubblikazzjoni fl-ewwel fa``ata tal-]ar[a tal-[urnal *L-Orizzont* ta' nhar it-Tlieta 15 t'April 1997 tag]ti malafama lill-attur, tikkundanna lill-konvenut Frans Ghirxi i]allas lill-attur is-

somma ta' mitt lira (Lm100) b]ala danni, u tikkundanna lill-konvenut John Agius i]allas lill-attur is-somma ta' erba' mitt lira (Lm400), ukoll b]ala danni.

Il-konvenuti g]andhom i]allsu wkoll l-ispejje\ [udizzjarji kollha.

Giannino Caruana Demajo
Im]allef

Connie Micallef
Dep. Re[.